Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	C.J. Cock	**Datum**	1 november 2022
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	10423549
E-mail	carlijn.cock@utrecht.nl	**Onderwerp**	Uitvoering Utrecht Leert 2022-2023
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Sinds 2019 hebben we in Utrecht te maken met een tekort aan goede leraren. Het personeelstekort neemt in het hele land toe, en ook in Utrecht. De schoolbesturen hebben ons laten weten dat op alle scholen vijf dagen per week les wordt gegeven. Een meerderheid van de scholen heeft echter te maken met niet naar wens vervulde vacatures. Dat vraagt de nodige flexibiliteit om goed onderwijs te blijven verzorgen. In het (voortgezet) speciaal onderwijs is de situatie zorgelijk. Leerlingen blijven vaak langer dan wenselijk in het regulier onderwijs omdat het speciaal onderwijs door het personeelstekort tegen grenzen aanloopt.

De situatie in Utrecht is nijpend en vraagt om een stevige aanpak op lange én korte termijn. De aanpak op korte en lange termijn lichten wij in deze brief toe. Op korte termijn gaat het over de inzet anders bevoegd personeel:

- In het primair onderwijs (PO) neemt het aantal onderwijsassistenten en leerlingbegeleiders toe. Alle groepen krijgen les, maar het onderwijs wordt nu anders georganiseerd dan een paar jaar geleden. Dat betekent meer verschillende gezichten en onderwijsassistenten die voor de klas staan.
- In het voortgezet onderwijs (VO) vindt meer inzet plaats van onderwijsassistenten, studenten, en inhuur bij externe bureaus. Lesuitval is niet helemaal te voorkomen, omdat er minder vervanging mogelijk is.

In deze brief geven wij u een toelichting op de uitvoering van Utrecht Leert 2022-2023. Daarnaast gaan wij in op een aantal moties en toezeggingen.

Utrecht Leert
Utrecht Leert is gestart in 2019 en is een initiatief van samenwerkende schoolbesturen in het primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO) en mbo, lerarenopleidingen en (overheids-) partners. Ons doel van Utrecht Leert is om het lerarentekort in de regio Utrecht terug te dringen en om leraren te ondersteunen in hun professionele ontwikkeling. Op die manier maken we de onderwijssector zowel kwantitatief als kwalitatief sterker.

Stand van zaken toezeggingen en moties
Voor de uitwerking van de motie '*Effectieve aanpak lerarentekort vraagt om een nauwkeurige analyse nu en in de toekomst'* (M26*)* hebben wij een opdracht gegeven aan een onderzoeksbureau. Over de resultaten van dit onderzoek informeren wij uw raad in Q1, 2023. Ook informeren wij u in deze brief over de peiling van OCW over het personeelstekort in het primair onderwijs. Verder zijn wij bezig met de uitwerking van de motie *'Geef leraren voorrang op een woning' (M31)*. Hierover wordt u ook Q1 2023 geïnformeerd.

Verkennen mogelijkheden om korting te geven op elektrische fietsen (22/T58)
De schoolbesturen bieden medewerkers korting op een elektrische fietsen, als onderdeel van secundaire arbeidsvoorwaardelijke regelingen. In overleg met de schoolbesturen zijn wij daarom gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat het korting geven op elektrische fietsen geen taak is voor de gemeente.

Behoud van startende leraren (22/T9 en M30)
De opvolging op 22/T9 en M30 '*behoud van startende leraren'* lichten we hier nader toe.
In schooljaar 2022-2023 wordt er binnen Utrecht Leert opnieuw veel aandacht besteed aan het behouden van leerkrachten en het voorkomen van uitval. Afgelopen jaar heeft Utrecht Leert onderzoek gedaan naar de ervaringen van startende leraren om de begeleiding van startende leraren te versterken. PO, VO en MBO werken samen met de lerarenopleidingen in de opleidingsschool.

Binnen het primair onderwijs (PO) staat het behoud van startende leraren hoog op de agenda. Het PO ontvangt extra middelen van het Rijk voor de aanpak van het lerarentekort omdat de nood in het PO het hoogst is. De aanpak in het PO in Utrecht bestaat uit vier pijlers;
- Zij-instroom; tenminste 60 nieuwe zij-instromers per jaar, en voorkomen dat zij-instromers uitvallen. Bovendien wordt er gewerkt aan handvatten en verbeterde centrale informatievoorziening voor zowel (potentiële) zij-instromers als schoolleiders en schoolopleiders, daarbij zullen best practices van scholen en besturen rondom de begeleiding van zij-instromers actief worden verzameld en gedeeld.
- Anders leren en organiseren; teams van scholen zijn eigenaar van het eigen onderwijs, er is ontwikkelruimte en er is samenwerking, zowel tussen de Utrechtse PO-schoolbesturen als de verschillende projectleiders vanuit de andere steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Almere).
- Opleiden en begeleiden in de school; intensivering van de begeleiding van startende leraren binnen de school. Met inzet van de kennis en expertise binnen school waardoor ook ervaren leraren meer ontwikkelmogelijkheden hebben.
- Utrecht Leert Academie; In 2021-2022 startten 37 medewerkers met en opleiding voor middenmanagement of schoolleider. De komende tijd is er meer aandacht voor de leraar ondersteuners en onderwijsassistenten.

Het voortgezet onderwijs (VO) heeft een inwerkprogramma ontwikkeld voor startende leraren en gaat dit programma versterken. De opbrengsten van onderzoek worden ingezet om de praktijk en opleiding van startende leraren dichter bij elkaar te brengen. Ook start het VO met een pilot voor zij-instromers.

Ook binnen het MBO ligt de focus opnieuw op de startende leraar. Zo worden de ontwikkelde inductieprogramma's geëvalueerd en aangescherpt en met speciale aandacht voor pedagogische en didactische vaardigheden. Daarnaast worden er door de vier mbo's gezamenlijke activiteiten

georganiseerd voor startende docenten. In het MBO is nog geen sprake van een acuut personeelstekort. Wel wordt het ook hier uitdagend om goed personeel te vinden.

Speciaal onderwijs
De personeelstekorten in speciaal onderwijs zijn hoger dan de tekorten in het regulier onderwijs. Dat juist de leerlingen in de meest kwetsbare positie het hardst worden getroffen door het personeelstekort is onwenselijk en vraagt om een specifieke aanpak. Binnen Utrecht Leert verkennen we samen met de scholen voor speciaal onderwijs welke andere interventies nodig zijn. Tevens zijn wij in gesprek met de G4, Almere en OCW om een gezamenlijke strategie te bepalen.

Opleidingen
De pabo's en lerarenopleidingen in Utrecht zijn partner van Utrecht Leert. Zij werken samen met de scholen aan praktijkonderzoek en succesvolle opleidingsroutes die aansluiten op de praktijk. Zo worden startende leraren beter toegerust en lopen ze minder risico om in de start van hun onderwijsloopbaan uit te vallen.

Middellange termijn: anders organiseren
Het personeelstekort is niet alleen in het onderwijs maar in alle maatschappelijke sectoren een knelpunt. Gemeenten en schoolbesturen spreken daarom met het ministerie van OCW over het omgaan met de realiteit dat de personeelstekorten langer zullen aanhouden. We zien dat door de aanhoudende personeelstekorten er meer aandacht komt voor het anders organiseren van het onderwijs.

Intussen zien we dat steeds meer scholen in Utrecht het onderwijs anders organiseren. Scholen die het net even anders doen zijn daar met recht trots op. Een paar voorbeelden:
- Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht en Marnix Academie werken samen met scholen in een onderzoekswerkplaats voor onderwijsinnovatie. Docentonderzoekers leren via praktijkgericht onderzoek passende interventies ontwerpen en testen om processen binnen de school anders te organiseren. Het beoogde resultaat heeft invloed op de werkdruk en taakbelasting van leraren, zodat leraren hun focus kunnen houden op de kernactiviteiten van het leraarschap.
- Onderwijsambassadeurs is een initiatief van schoolbestuur PCOU/Willibrord. Mensen die buiten het onderwijs werken, gaan op vrijwillige basis een dag in de week met de leerkracht voor de klas staan en bieden zo extra ondersteuning voor de leerkracht en de leerlingen. Het doel is enerzijds om mensen die affiniteit hebben met onderwijs op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met het onderwijs en anderzijds de werkdruk van de leerkracht te verlichten en het werkplezier te vergroten.
- Verder wordt er geëxperimenteerd met anders bevoegden voor de klas. OCW heeft scholen in de G4 en Almere de ruimte gegeven om een deel van de onderwijstijd te laten verzorgen door andere professionals. In Utrecht zijn er verschillende organisaties die scholen kunnen helpen invulling te geven aan deze dag.
- Utrecht Leert stimuleert het delen van kennis, ervaringen en succes van anders organiseren in scholen. Een paar keer per jaar openen Utrechtse basisscholen hun deuren om anderen een kijkje in de keuken te gunnen.

De ontwikkelingen zijn op elke school anders maar er is één opvallende overeenkomst: de teams van deze scholen zijn duidelijk eigenaar van het eigen onderwijs. De focus ligt op onderwijs, er is ontwikkelruimte en er is sprake van samenwerking. Dit draagt bij aan enthousiaste en gemotiveerde leerkrachten in een bruisende school. Het maakt scholen in Utrecht tot aantrekkelijke scholen om te werken.

Tot slot
We willen benadrukken dat het personeelstekort in het onderwijs de hele samenleving raakt. Goed onderwijs gegeven door voldoende goede leraren is de basis voor het bieden van onderwijskansen. Wij werken samen met het ministerie van OCW, de Utrechtse schoolbesturen, scholen en opleidingen om dit personeelstekort terug te dringen. Dit heeft er onder andere toe geleid dat het ministerie van OCW de arbeidsvoorwaarden van leraren in het PO gelijkgetrokken worden met het VO.

We zien dat het personeelstekort in het onderwijs in Utrecht minder ernstig is dan in de andere grote steden, maar dat neemt niet weg dat de situatie zorgelijk is. Zoals eerder in deze brief gemeld voert het ministerie ook dit jaar weer een peiling uit van het personeelstekort in het PO op 1 oktober 2022, waarover wij u in het eerste kwartaal van 2023 informeren. Het ministerie werkt aan een peiling van het personeelstekort in het VO. Deze zal op zijn vroegst in 2023 worden uitgevoerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,